

ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಧಾನ ಸಭೆ

KARNATAKA LEGISLATIVE ASSEMBLY

Saturday, the 20th March 1982, Phalguna 29, 1903 S.E

The House met in the Assembly Chamber, Vidhana Soudha, Bangalore at Nine of the Clock.

MR. SPEAKER (SRI K. H. RANGANATH) IN THE CHAIR.

OBITUARY REFERENCE

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.—ನಿನ್ನೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ೨ ಗಂಟೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರ ನಾಯಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಆಚಾರ್ಯ ಕೃಪಲಾನಿಯವರ ಹೃದಯಘಾತದಿಂದ ಮರಣ ವನ್ನಪ್ಪಿದ ದುಃಖದ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಇಂದು ಮುಂಜಾನೆ ಈ ಸಭೆಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವ ಕರ್ತವ್ಯ ಪಾಲನೆ ಮಾಡಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಕೃಪಲಾನಿಯವರು ೯೪ರ ಹರೆಯದ ವ್ಯಕ್ತಿ—ದೇಹಕ್ಕೆ ಮುಪ್ಪು ಆವರಿಸಿದ್ದರೂ ವಿಚಾರ ಶಕ್ತಿಗೆ ಅವರಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಹುಟ್ಟು ಹಿಂದಿನ ಸಿಂಧ್ ಪ್ರಾಂತದ ಹೈದರಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ. ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪದವೀಧರರಾದ ಮೇಲೆ ರಾಷ್ಟ್ರದ ನಾನಾ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡರು. ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿಯವರ ೧೯೧೭ರ ಚಂಪಾರಣ್ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಸೇರುವ ಮೊದಲು ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದರು. ೧೯೧೮ರಲ್ಲಿ ದಿ. ಪಂಡಿತ ಮದನ ಮೋಹನ ಮಾಳವೀಯರವರ ಆಪ್ತ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿ, ೧೯೧೯-೨೦ರವರೆಗೆ ಬನಾರಸ್ ಹಿಂದೂ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ, ೨೨-೨೭ರವರೆಗೆ ಗುಜರಾತ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಆಚಾರ್ಯರಾಗಿ (ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲ್) ಆಗಿ, ಅನಂತರ ಗಾಂಧಿ ಆಶ್ರಮದ ಡೈರೆಕ್ಟರ್ ಆಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಹತ್ತಾರು ಬಾರಿ ತುರಂಗವಾಸವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಹಿರಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿ. ೧೯೪೪-೪೭ರವರೆಗೆ ಸತತವಾಗಿ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯಾಗಿ, ೧೯೪೭-೪೭ರವರೆಗೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು. ರಾಷ್ಟ್ರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ನಾಯಕರಲ್ಲೊಬ್ಬರಾಗಿದ್ದರು. ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗಾಂಧೀವಾದದಲ್ಲಿ ಅಚಲವಾದ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ನಂಬಿಕೆ ಅಪಾರವಾಗಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಬದ್ಧವಾದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನೂ ಮಾಡುವ ಕೆಲವೇ ಗಾಂಧೀವಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವರೊಬ್ಬರು. ಅಚಲವಾದ ದೇಶಪ್ರೇಮ-ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಎಂತಹ ತ್ಯಾಗಕ್ಕೂ ಸಿದ್ಧವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿ. ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಅವರ ರಾಜಕೀಯ ಗುರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿತ್ತು. ಘಟನಾ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ, ಲೋಕಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟೇರಿಯನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನೇರವಾಗಿ, ನಿರ್ಭೀತಿಯಿಂದ ಹೇಳುವ ಹರಿತವಾದ ನಾಲಿಗೆ ಅವರದಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ಅರ್ಥವತ್ತಾದ ವ್ಯಂಗ್ಯೋಕ್ತಿಗಳಿಂದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿ ಕಲ್ಲಿನಂತಹವರನ್ನೂ ಪ್ರಚೋದಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಸ್ವಾಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ಆಗಬಹುದಾದ ದಕ್ಕಿಗೆ ಎಂದೂ ಬಲಿಯಾಗದ ಒಬ್ಬ ಉತ್ತಮ ಮಟ್ಟದ ರಾಜಕಾರಣಿ. ಘಟನಾ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ, ಲೋಕಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಹರಿತವಾದ ನಾಲಿಗೆಗೆ ತಾಕದ ವಿಷಯವಿಲ್ಲ. ವಿಷಯದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯ ಮುಂದೆ ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಗುಣ. ಆದರೆ ವ್ಯಕ್ತಿ ದ್ವೇಷಿಯಲ್ಲ-ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ೧೯೬೨ರ ಚೀನಾ ಧಾಳಿಯಾದಾಗ, ಲೋಕಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಅಂದಿನ ರಕ್ಷಣಾಮಂತ್ರಿ ದಿವಂಗತ ಕೃಷ್ಣ ಮೆನನ್‌ರವರು ಅವರ ಕಠಿಣ ಟೀಕೆಗೆ ಒಳಗಾದರು. ಆದರೆ ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಲಾಭಿಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಟೀ ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ವರದಿಯಾಗಿತ್ತು. ಇದೊಂದು ಅವರು ವ್ಯಕ್ತಿದ್ವೇಷಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ

ವೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ನಿರ್ದೇಶನ. ರಿಫರೇನ್ಸ್ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸು ತ್ಯಜಿಸಿ ಕಿಸಾನ್ ಮಜ್ದೂರ್ ಪ್ರಜಾಪಾರ್ಟಿ-ತದ ನಂತರ ಪ್ರಜಾ ಸೋಷಲಿಸ್ಟ್ ಪಕ್ಷಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ರಚನೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ ಧೀಮಂತ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ಅವರು ಪಕ್ಷದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ರಾಗಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ಪಕ್ಷದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಂಥ ಅವಕಾಶ ಒದಗಿತ್ತು. ಅವರನ್ನು ಈಗ ಹತ್ತಿರದಿಂದ ನೋಡುವ ಭಾಗ್ಯ ಕೂಡ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಅವರಿಲ್ಲದ ಲೋಕಸಭೆ ಕಳೆಯಿಲ್ಲದ ಲೋಕಸಭೆ ಎನ್ನುವ ವಾತಾವರಣ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇನ್ನಿಲ್ಲವಾಗಿದ್ದಾರೆ ಒಂದು ನೂರು ವರ್ಷವನ್ನು ಮುಟ್ಟುವರೆಂಬ ಆಶೆಗೆ ನಿನ್ನೆ ಭಂಗ ಬಂದಿತು. ಇದ್ದ ಹಿರಿಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದ ರಾಷ್ಟ್ರ ನಾಯಕರಾದ ಆಚಾರ್ಯ ಕೃಪಲಾನಿಯವರು ಇಲ್ಲವಾಗಿದ್ದಾರೆ-ನಮ್ಮನ್ನ ಗಳಿದ್ದಾರೆ-ಇದು ತುಂಬಲಾರದೆ ನಷ್ಟ.

ಶ್ರೀ ಆರ್. ಗುಂಡೂರಾವ್ (ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು).—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ನಿನ್ನೆ ತಾನೆ ನಿಧನರಾದಂಥ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಹಿರಿಯ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿದ್ದಂಥ ಮತ್ತೆ ಎಲ್ಲಾ ಜನರ ಗೌರವಾದರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದಂಥ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಂಥ, ಈ ದೇಶವನ್ನು ಗುಲಾಮಗಿರಿಯಿಂದ ವಿಮೋಚನೆಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರವಾದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿ ಹೋರಾಟ ಮಾಡಿದಂಥ ಕೆಲವೇ ಹಿರಿಯ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯ ಕೃಪಲಾನಿಯವರು ಒಬ್ಬರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅಂದಿನ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬಿಚ್ಚುಮಾನ್ಯನಿಂದ ಟೀಕೆ ಮಾಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತೆ ಸತ್ಯ ಸಂಧತೆ ಮತ್ತು ಅಹಿಂಸೆಗೆ ಹೆಸರಾದಂಥ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಇಂಥಾ ಹಿರಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ನೇರವಾಗಿ ಬೆರೆತು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವಂಥ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕದೇ ಹೋದರೂ ಕೂಡ, ಜನರಿಂದ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದು ಕೊಂಡಿರುವ ಪ್ರಕಾರ ಮತ್ತು ಓದಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಪ್ರಕಾರ ಅವರು ಎಲ್ಲರ ಗೌರವಾದರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರ ರಾಗಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಮತ್ತೆ ತಾವು ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಅವರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿಯೂ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಆದರೆ ಕೆಲವು ಭಿನ್ನಾಭಿ ಪ್ರಾಯಗಳು ಬಂದುದರಿಂದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಬಂದರೂ ಸಹ ಜನರ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ದೇಶ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಂಥಾ ಒಬ್ಬ ಹಿರಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇವತ್ತಿನ ದಿವಸ ಇಲ್ಲವಾಗಿದ್ದಾರೆ; ಅವರ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ದೇವರ ಶಾಂತಿ ನೀಡಲಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಾವು ದೇವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ನಮ್ಮ ಈ ಸದನದ ಕಲಾಪಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಇಂಥಾ ಹಿರಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಕೊನೆಯ ಗೌರವವನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸತಕ್ಕದ್ದು ತರ್ತವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವರ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿ ಕೋರಿ ಅವರ ಕುಟುಂಬ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ಈ ಸದನದ ಸಂತಾಪ ಸೂಚಕ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡ ಬೇಕೆಂದು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

† ಶ್ರೀ ಜೆ.ಹೆಚ್. ಪಟೇಲ್ (ಚನ್ನಗಿರಿ).—ಸನ್ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ದಿ. ಆಚಾರ್ಯ ಕೃಪಲಾನಿಯವರ ಬಗ್ಗೆ ತಾವು ಮತ್ತು ಈ ಸದನದ ನಾಯಕರು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರತಕ್ಕ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸುತ್ತಾ, ಒಂದು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಆಚಾರ್ಯ ಕೃಪಲಾನಿಯವರು ವ್ಯಕ್ತಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಅವರು ಒಂದು ಮೌಲ್ಯದ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಉಳಿದಿದ್ದರು. ಮೌಲ್ಯದ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಉಳಿದಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇವತ್ತು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇಲ್ಲ. ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಕಣ್ಮರೆಯಾದರೂ ಅವು ಸಮುದ್ರ ತಮ್ಮ ಜೀವನದ್ದಕ್ಕೂ ಯಾವ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಹೋರಾಟ ಮಾಡಿದ್ದರೋ ಅವು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಉಳಿವೆ. ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿದ್ದ ಕೆಲವೇ ರಾಷ್ಟ್ರ ನಾಯಕರಗಳ ಪೈಕಿ ಅವರೂ ಒಬ್ಬರಾಗಿದ್ದರು ಅವರನ್ನು ನಾನು ಮತ್ತು ತಾವು ಬಹಳ ಹತ್ತಿರದಿಂದ ನೋಡಿದವರಾಗಿ ದ್ದೇವೆ. ಆಗ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿದ್ದೆವು. ನಾನು ಲೋಕಸಭಾ ಸದಸ್ಯನಾಗಿದ್ದಾಗ ಅವರೊಂದಿಗೆ ಬಹಳ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಇರತಕ್ಕ ಅವಕಾಶ ಲಭಿಸಿತ್ತು. ದಿವಂಗತ ಲೋಹಿಯಾರವರ ಮತ್ತು ಕೃಪಲಾನಿಯವರ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಸಾರಿ ಅವರ ಪಾಗುಡ್ಡಗಳನ್ನು ಕೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನೋಡುವುದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂತೋಷ ಇತ್ತು. ಕೃಪಲಾನಿಯವರು ಒಮ್ಮೆ ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡು

† Indicates that remarks or speeches have not been revised by the member concerned.

ತ್ತಿದ್ದಾಗ ಲೋಹಿಯಾರವರು ಆಕ್ಷೇಪ ಎತ್ತಿ, ಗಾಂಧಿವಾದಿಗಳಾದ ನೀವು ಸದನದಲ್ಲಿ ಏಕೆ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತೀರಿ ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಕೃಪಲಾನಿಲಯವರು ಹೇಳಿದರು 'ನಾನು ನನ್ನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಜನರನ್ನು ಬಯ್ಯುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಪಡುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದು. ಬೇರೆಯವರನ್ನು ಬೈಯಬೇಕಾದರೆ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಯನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಂಗ್ಲಿಷನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತೇನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆ ಹೇಳುವಾಗ ಯಾವುದೇ ಮಾತಿನಲ್ಲಾದರೂ ಕೇವಲ ವ್ಯಂಗ್ಯ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಆತ್ಮೀಯತೆಯೂ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಭೇದಿಸುವಾಗಲೂ ಅವರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ವಿಷ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ಸಿಟ್ಟು ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ಎಷ್ಟೋ ಸಾರಿ ಅವರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇನೆ. ಅವರು ಆತ್ಮಂತ ಪ್ರಮುಖ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ತಾವು ಸಾಕಷ್ಟು ಹೇಳಿದ್ದೀರಿ. ಕೃಪಲಾನಿಲಯವರ ನಿರ್ಗಮನದಿಂದ ಗಾಂಧೀಜಿಯ ಕೊನೆಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದ್ದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ನಾವು ಕಳೆದುಕೊಂಡಂತಾಗಿದೆ. ಈ ಸದನದ ನಾಯಕರು ಸೂಚಿಸಿದಂತೆ ನಾವು ಈ ಸದನದ ಕಲಾಪಗಳ ಮುಂದೂಡುವಿಕೆಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

† ಶ್ರೀ ಹೆಚ್. ಗಂಗಾಧರನ್ (ಕೃಷ್ಣರಾಜ) — ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ತಾವು ಮತ್ತು ಈ ಸದನದ ನಾಯಕರು ಹಾಗೂ ಮಾನ್ಯ ಮಿತ್ರರಾದ ಪಟೇಲರು ಇವತ್ತಿನ ದಿವಸ ನಮ್ಮನ್ನೆಗಲಿರತಕ್ಕ ಮಹಾನ್ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಭಾರತೀಯ ಜನತಾ ಪಕ್ಷದ ಪರವಾಗಿ ನನ್ನ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾ ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತೇನೆ. ನಾನಾ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಕಾಲ ದಿ : ಕೃಪಲಾನಿಲಯವ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿರತಕ್ಕ ಸುಯೋಗ ನನಗೆ ಲಭಿಸಿತ್ತು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರ ಒಂದು ಘಟನೆಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಅವರು ವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಿಂತ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಗೌರವ ನೀಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತತ್ಪ್ರಶ್ನೆ: ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಮಹಾನ್ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಹಿಂದೆ ಅವರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಪದವಿಗಾಗಿ ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಂತಾಗ ಅವರ ಎದುರಾಳಿಯಾಗಿ ತಾಂಡನ್‌ರವರು ನಿಂತಿದ್ದರು. ಆಗ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಭಿನ್ನ ಮತಗಳು ಇದ್ದುದರಿಂದ ಇಬ್ಬರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಆಸ್ತದವಾಯಿತು. ತಾಂಡನ್‌ರವರು ಹಿಂದಿ ಅಭಿಮಾನಿಗಳು ಎಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಸರ್ದಾರ್ ವಲ್ಲಭಾಯಿ ಪಟೇಲರು ಪೋಷಿಸಿದರು. ಕೃಪಲಾನಿಲಯವರಿಗೆ ಜವಹರ್‌ಲಾಲ್ ನೆಹರೂರವರು ಪೋಷಕರಾಗಿ ಅವರನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ನೆಹರೂರವರು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೂ ಇಲ್ಲವೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ; ತಾಂಡನ್‌ರವರು ಜಯಶಾಲಿಗಳಾದರು, ಕೃಪಲಾನಿಲಯವರು ಪರಾಜಿತರಾದರು. ಆ ಚುನಾವಣೆ ಮುಗಿದ ನಂತರ ನೆಹರೂರವರು ಆಚಾರ್ಯ ಕೃಪಲಾನಿಲಯವರ ಭವನಕ್ಕೆ ನೇರವಾಗಿ ಹೋಗಿ ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ಒಂದು ಗಂಟೆಯವರೆಗೆ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಿ ಕೃಪಲಾನಿಲಯವರ ಮುಂದೆ ಒಂದು ವಾದವನ್ನು ಮಂಡಿಸಿ ನೆಹರೂರವರೇ ಸ್ವತಃ ತಮ್ಮ ಅಕ್ಷರದಿಂದ ಬರೆದ ಒಂದು ನಿರ್ಣಯದ ವಿಧಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಡೆಮಾಕ್ರಟಿಕ್ ಅಪೋಸಿಷನ್ ಇರಬೇಕೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಇದನ್ನು ನಾಳೆ ನಡೆಯತಕ್ಕ ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಮಂಡಿಸಬೇಕೆಂದರು. ಅದೇ ರೀತಿ, ಕೃಪಲಾನಿಲಯವರು ಮರದಿನ ಸದನದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಭಾಷಣದ ನಂತರ ಆ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಮಂಡಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣ ವಿರೋಧ ಇದೆ ಎಂಬುದು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾದಾಗ ಕೃಪಲಾನಿಲಯವರಿಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ನೆಹರೂರವರೂ ಮಾತನಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಹಾಗೆ ಮಾತನಾಡಿದಾಗ ಕೃಪಲಾನಿಲಯವರು ಕಣ್ಣೀರಿಡುತ್ತ ಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ನಂತರ, ಕೃಷಿಕ ಮಜದೂರ್ ಪ್ರಜಾಪಕ್ಷದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಮಿತಿಯ ಸಭೆ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದಾಗ ನಾನು ಅವರೊಡನೆ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವ ಅವಕಾಶ ದೊರೆಯಿತು. ನೆಹರೂರವರ ಹಸ್ತಾಕ್ಷರ ನಿಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ಇದ್ದಮೇಲೆ ನೀವೇ ಹೇಳಿದರಲ್ಲ ಎಂದು ನೆಹರೂರವರಿಗೆ ಏಕೆ ಹೇಳಬಾರದಾಗಿತ್ತು ಎಂದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಅವರು ಹೇಳಿದರು 'ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು ನೆಹರೂರವರನ್ನು ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತ ವ್ಯಕ್ತಿ' ಎಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಿಸಿರುವುದರಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಅಗೌರವವಾಗಬಾರದೆಂದು ನಾನು ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ ಎಂದರು. ನನ್ನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಬಂದರೂ ಚಿಂತೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಮಹಾನ್ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಕುಂದು ಬರಬಾರದೆಂದು ಅವರಿಗೆ ಗೌರವ ತರುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಾನು ಆ ವಿಚಾರವನ್ನು ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂದರು. ಇದರಿಂದ, ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಿಂತ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಗೌರವಾಭಿಮಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ (ತನಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿದ್ದರು) ಅವರಿಗೆ ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿಷ್ಠೆ ಇತ್ತು ಎಂಬುದು ಅವರ ತ್ಯಾಗಮಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಈ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ನಾನು ಹೇಳಿದೆ. ಯಾವುದೇ ವಿಷಯಕ್ಕಾದರೂ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನು ತ್ಯಾಗ ಮಾಡತಕ್ಕ ಮಹಾತ್ಯಾಗಮೂರ್ತಿ

ಇಂದು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇಲ್ಲವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಭಾರತೀಯ ಜನತಾ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅಗ್ರಗಣ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ಅಂಥ ಮಹಾ ರಾಷ್ಟ್ರ ನಾಯಕನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಒಂದು ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಅವರ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಭಗವಂತನು ಶಾಂತಿ ಕರಣಿಸಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಎಂ. ಚಂದ್ರಶೇಖರ್ (ಜಯನಗರ)—ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ತಾವು ಹಾಗೂ ಸಭಾನಾಯಕರು ದಿ : ಕೃಪಲಾನಿಯವರ ಗಗ್ಗಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ನಾನು ಕೂಡ ಧ್ವನಿಗೂಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ತಾವು ದೇಶದ ಹಾಗೆ, ಕೃಪಲಾನಿಯವರು ೧೯೧೭ ರಿಂದ ೧೯೪೭ರ ವರೆಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಅವರು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ತುಂಬಾ ದುಡಿದು ಮೂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದಮೇಲೂ ಕೂಡ ಅದೇ ರೀತಿ ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ದೇಶಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂತು, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಆಳ್ವಿಕೆ ಬಂತು ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನವಾದ ಮೇಲೂ ಕೂಡ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಬಂದು ನೆಲೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷಗಳ ಸಂಘಟನೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸತತವಾಗಿ ೩೦ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಶ್ರಮಿಸಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅವರು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಅನೇಕ ಜನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಸೇವೆ ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ಇವರು ಮತ್ತು ದಿ: ಜಿ.ಪಿ. ಯವರು ಮಾತ್ರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನಂತರ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದವರಿಗಿಂತಲೂ ಒಂದು ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸೇವೆ ಮಾಡಿದರು. ಯಾವ ಅಧಿಕಾರದ ಕಡೆಗೂ ಗಮನ ಕೊಡದೆ ದೇಶದ ಮುಂದಿನ ಆಗುಹೋಗುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ತಳಹದಿ ಆಗಬೇಕೆಂದು ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷಗಳ ಸಂಘಟನೆಗೆ ಶ್ರಮಿಸಿದರು. ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಕೂಡ ಜನತಾ ಪಕ್ಷ ಸಮಾವೇಶವಾಗುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅವರು ಸೂಚನೆ ನೀಡಿದರು. ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷಗಳು ಒಂದಾಗಬೇಕೆಂದು ಒಪ್ಪಿ ಹೇಳಿದರು. ೧೯೭೭ ರಲ್ಲಿ ಏನು ಒಂದು ಚರಿತ್ರಾರ್ಹವಾದ ಬದಲಾವಣೆಯಾಯಿತೋ ಅದು ಕಾರಣಾಂತರದಿಂದ ಇವತ್ತು ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ಕೂಡ ದೇಶದ ಒಳಿತಿಗಾಗಿ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದಾಗಬೇಕೆಂದು ಮೊನ್ನೆಯವರೆಗೆ ಅವರು ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದರು; ಅಂಥ ಮಹಾನ್ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಇವತ್ತು ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ತುಂಬಾ ವಯಸ್ಸಾಗಿತ್ತು; ಪೂರ್ಣ ವಯಸ್ಸಿನಿಂದ ಕಾಲವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ನಾನು ಅವರ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿ ಕೋರುತ್ತಾ, ಅವರು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅವರು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ಮಾರ್ಗಗಳು ಮತ್ತು ಅವರು ನೀಡಿದ ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಜಾತೀತವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದೇಶದ ಒಳಿತಿಗಾಗಿ, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಸಂಘಟನೆಗಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಶ್ರಮಿಸೋಣ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವರಿಗೆ ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

9-30 P. M.

SRI AZEEZ SAIT (Mysore)—Sir, we have lost a very eminent personality in this country, Acharya J. B. Kripalani. He was one of the architects of Socialism. He was also one of the Members of K.M.P. in the year 1948. He, of late, joined hands with Sri Jayaprakash Narayan and wanted to save the democracy in this country. Till his last breath, he was serving for the unity of the Opposition parties in this country.

Acharya J. B. Kripalani was a great man and a great soul. We all join hands in expressing our sorrow at his demise. I remember a proverb 'Birth is an accident, Death is a certainty'. Nobody is free from the death. We have lost a very eminent personality in this country and it is a great loss for the Socialist Movement in this country.

ಶ್ರೀ ಬಿ. ಸುಬ್ಬಯ್ಯಶೆಟ್ಟಿ. (ಸುರತ್ಕಲ್).—ಮಾನ್ಯ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ಆಚಾರ್ಯ ಕೃಪಲಾನಿಯವರ ನಿಧನದಿಂದ ನಮ್ಮ ದೇಶ ಒಬ್ಬ ಒಳ್ಳೆಯ ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಂತಾಗಿದೆ. ಈಗಾಗಲೇ

ಅನೇಕ ಮಿತ್ರರು ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡಿದ್ದಾರೆ. ತಾವೂ ಸಹ ಮಾತನಾಡಿದ್ದೀರಿ. ನಾವು ಆಚಾರ್ಯ ಕೃಪಲಾನಿಯವರನ್ನು ನೆನಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಅವರು ಒಂದು ಪಕ್ಷದ ಮುಖಂಡರು ಎಂದು ನೆನಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅವರು ದೇಶಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಸೇವೆಯಿಂದ ದೇಶಕ್ಕೆ ಏನು ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಿದೆ, ದೇಶದ ಮಂದಿ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಅವರೇನು ಮೇಲ್ಪಂಕ್ತಿ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೆನಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆಯೇ ಹೊರತು ಅವರು ಒಂದು ಪಕ್ಷವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು ಎಂಬುದನ್ನು ನೆನಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಸದನದಲ್ಲೇ ಆಗಲಿ ಅಥವಾ ದೇಶದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಾಗಲೀ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲ ಪಕ್ಷದವರೂ ಗೌರವವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಡೀ ದೇಶವೇ ಅವರಿಗೆ ಗೌರವ ಕೊಡುತ್ತಿದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದ ಮಹಾನ್ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಪೈಕಿ ಆಚಾರ್ಯ ಕೃಪಲಾನಿಯವರೂ ಒಬ್ಬರು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮವನ್ನು ಯಾರೋ ಕೆಲವರು ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಟೀಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಸ್ವಭಾವ ಆಚಾರ್ಯ ಕೃಪಲಾನಿಯವರಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೃಪಲಾನಿಯವರು ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ರಾಜೀನಾಮೆ ಕೊಟ್ಟು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಧುಮುಕಿದರು. ಇದರಿಂದ ನಾವು ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದುದೇನೆಂದರೆ ದೇಶದ ಆಗು ಹೋಗುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರೋ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಸುಮ್ಮನೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳ ಬಾರದು ನಾವೂ ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು, ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಏನೇ ಅನಾನುಕೂಲತೆ ಇದ್ದರೂ ಕೂಡ ದೇಶವನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದುದು ನಮ್ಮ ಕರ್ತವ್ಯ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾವು ಕರ್ತವ್ಯಚ್ಯುತಿ ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಮಗೆ ಮತ್ತು ಇಂದಿನ ಯುವಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಅವರು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಇಂದಿನ ಯುವಜನಾಂಗ ಗಮನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ದೇಶದ ಆಗುಹೋಗುಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂದೆ ಬರಬೇಕು ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಅನಿಸಿಕೆ. ಆಚಾರ್ಯ ಕೃಪಲಾನಿಯವರ ಧೈಯಗಳನ್ನು ಬಹಳವಾಗಿ ನಾವು ಮೆಚ್ಚಿದ್ದೇವೆ. ಅವರ ಭಾಷಣವನ್ನು ಕೆಲವರು ಮೆಚ್ಚಿರಬಹುದು, ಕೆಲವರು ಮೆಚ್ಚದೇ ಇರಬಹುದು. ಅದು ಬೇರೆ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಆದರೆ ಅವರ ಧೈಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ, ಮತ್ತು ಅವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯನ್ನು ಜನರು ಬಹಳವಾಗಿ ಮೆಚ್ಚಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು ಧೈಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯ ಇದೆ. ಅಂಥ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ ಮತ್ತು ಧೈಯಗಳಿರುವ ಜನ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬರಲಿ ಎಂಬುದು ಅವರ ಜೀವನದಿಂದ ನಾವು ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಪಾಠ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವರ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿ ಸಿಗಲೆಂದು ಹಾರೈಸಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ನನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಶ್ರೀ ಹಾರ್ಮಿ ರಾಮಸ್ವಾಮಿ (ಗಂಡಸಿ).—ಮಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ತಾವು, ಮಾನ್ಯ ಸಭಾನಾಯಕರು ಹಾಗೂ ಕೆಲವು ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ತೋರಿದ ಭಾವನೆಗಳಿಗಿಂತ ನನ್ನ ಭಾವನೆಯನ್ನೂ ಒಂದುಗೂಡಿಸುತ್ತೇನೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತನಾಗಿ ನಾನು, ಮಹಾನ್ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಾದ ಆಚಾರ್ಯ ಕೃಪಲಾನಿ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳತಕ್ಕದ್ದು ಸೂಕ್ತ ಎಂದು ಅಂದುಕೊಂಡು ಕೆಲವು ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಲು ನಿಂತಿದ್ದೇನೆ. ಅವರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಅಂಶಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡತಕ್ಕವರು ಯಾವೂ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಆಚಾರ್ಯ ಕೃಪಲಾನಿಯವರು ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಒಮ್ಮೆ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿಯವರು ಅವರನ್ನು ಬಾಧಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರನ್ನಾಗಿ ತಿಂಗಳಿಗೆ ೧೫ ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳದ ಮೇಲೆ ನೇಮಿಸಿದರು. ಅವರು ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ಹುದ್ದೆಯಿಂದ ರಾಜೀನಾಮೆ ನೀಡಿ ಹೊರಬಂದಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ೧೫ ರೂಪಾಯಿ ಸಂಬಳದಲ್ಲಿ ೭ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಂತಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಇನ್ನು ೮ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ಗೆ ವಾಪಸ್ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದ ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರು 'ನನ್ನನ್ನೇ ಜನ ಬನಿಯ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ನೀನು ನನ್ನನ್ನೂ ಮಿಾರಿಸಿದೆಯಾ' ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಹೀಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿರತಕ್ಕವರು ಯಾವ ರೀತಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಅವರು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಮೂಲ ಅಂಶವಾದ ಚಿಕ್ಕ ಅಂಡ್ ಬ್ಯಾಲನ್ಸ್, ತಡೆ ಮತ್ತು ಸಾಮರಸ್ಯ ಇರತಕ್ಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಯಾವುದೇ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷ ಮಾಡದೇ ಇರುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯ ಕೃಪಲಾನಿಯವರು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಅಸಖಲಿತವಾದ, ವೈಯಕ್ತಿಕವಾದ ಪಾತಿವ್ರತೆಯನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡುಬಂದವರು ಕೃಪಲಾನಿಯವರು. ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ

ವಾದಂಥ ಪರಿಷ್ಕರಣ ಅಥವಾ ಪೈಥಕ್ಯರಣದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಅವರು 'ಇಂಡಿಯನ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್' ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಎಂಥ ಪ್ರಖರವಾದ ಜ್ಞಾನ ಸಂವಿಧಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗಿತ್ತು, ಅವರು ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪೈಥಕ್ಯರಣ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ನ್ಯಾಯಶಾಸ್ತ್ರ ತಜ್ಞರು ಮಾಡದೇ ಇರುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಆಚಾರ್ಯ ಕೃಪಲಾನಿಯವರು ಕಾನೂನಿನ ಮಾಡಿಕೊಂಡುಬಂದು ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಕೊಟ್ಟುಕೊಂಡುಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ದೊರೆತ ಭಾಗ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಪಾವಿತ್ರ್ಯತೆಯನ್ನು, ಪರಿಶುದ್ಧತೆಯನ್ನು ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮುನ್ನಡೆಯಬೇಕು. ಹಿಂದಿನ ತಲೆಮಾರಿನವರೆಲ್ಲಾ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರ ಉಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರ ನೆನಪು ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವಾಗಲಿ, ದಿವಂಗತರ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿ ಸಿಗಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ನನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪ್ರೊ|| ಎಸ್. ಎಸ್. ಅರಕೇರಿ (ಬಳ್ಳಾರಿ).—ನನ್ನಾನ್ಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೇ, ದಿವಂಗತ ಆಚಾರ್ಯ ಕೃಪಲಾನಿ ಅವರು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಒಬ್ಬ ಮಹಾನ್ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬ ರಾಜಕೀಯ ದಾರ್ಶನಿಕರಾಗಿದ್ದರು. ಅಂಥ ಮಹಾನ್ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ತುಂಬಾರಾದ ಹಾನಿಯಾಗಿದೆ. ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಎಷ್ಟು ಹೇಳಿದರೂ ಕಡಿಮೆಯೇ ಆದರೆ ಒಂದು ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ದೇಶದ ರಾಜ್ಯಾಂಗವನ್ನು ಬರೆಯುವಾಗ ಅಥವಾ ಬರೆದಾದಮೇಲೆ ಡಾಕ್ಟರ್ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ಆಚಾರ್ಯ ಕೃಪಲಾನಿಯವರು ಹೇಳುತ್ತಾ ತುಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಜನರ ಸಂಕೇತವಾದ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ರಾಜ್ಯಾಂಗವನ್ನು ಬರೆದು ದೇಶಕ್ಕೆ ಮಹಾನ್ ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಸದ್ಭಾವನೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅದಲ್ಲದೆ ಗಾಂಧೀವಾದಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಆಚಾರ್ಯ ಕೃಪಲಾನಿಯವರು ತಮ್ಮ ಅಂತಃಕರಣದಲ್ಲಿ ದೇಶದ ಹೀಜನರ ಏಳಿಗೆಯಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಭಾವನೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸದಾ ಕಾಲ ಹೀಜನರ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ರಾಷ್ಟ್ರಭದ್ರವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಅಳಿಯಬೇಕು ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಜನತೆಯ ಮುಂದೆ, ನಾಯಕರಗಳ ಮುಂದೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುಂಬರುವಂಥ ಜನಾಂಗ ಅವರು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋದರೆ ಅವರ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿ ಸಿಕ್ಕಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಎರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.—ಮತ್ತೊಂದು ದುಃಖಕರವಾದ ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಶ್ರೀಮತಿ ಬಳ್ಳಾರಿ ಸಿದ್ದಮ್ಮನವರು ದಿನಾಂಕ ೧೬-೩-೮೨ರಲ್ಲಿ ಮರಣಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಮತಿ ಸಿದ್ದಮ್ಮ ಅವರು ಅವರ ಪತಿ ಶ್ರೀ ಮುರುಗಪ್ಪನವರೊಂದಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಅನೇಕ ಸಾರಿ ತುರಂಗವಾಸವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಧೀಮಂತ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಇವರು ೧೯೫೨ ರಿಂದ ೧೯೫೭ರವರೆಗೆ ಮೈಸೂರಿನ ಮೊದಲನೇ ವಿಧಾನಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ಹೆಸರಾಂತ ವಾಗ್ಮಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಕರ್ನಾಟಕ ರಚನೆಗಾಗಿ ಅವಿಶ್ರಾಂತವಾಗಿ ದುಡಿದವರಾಗಿದ್ದರಲ್ಲದೆ ಕಸ್ತೂರಿಬಾ ಅಶ್ವಮವನ್ನು ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಸ್ಯಗೊಳಿಸುವವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾಗಿದ್ದರು, ತ್ಯಾಗ ಜೀವನ ಮಾಡಿದ ರಾಜಕಾರಣಿಯಾಗಿದ್ದ ಅವರ ಮರಣದಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ತುಂಬಲಾರದ ನಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ಸಭೆಯ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಮೃತರ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಶಾಂತಿ ಕೋರುವ ಸಲುವಾಗಿ ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಮೌನವನ್ನಾಚರಿಸಲು ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲಬೇಕಾಗಿ ಕೋರುತ್ತೇನೆ.

(ಸಭೆ ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಎದ್ದು ನಿಂತು ಮೃತರ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಗೌರವವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿತು.)

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.—ಸಭೆಯ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳನ್ನು ಈಗ ಮುಂದುವರಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಮತ್ತೆ ಸೋಮವಾರ ಒಂದು ಗಂಟೆಗೆ ಸಭೆ ಸಮಾವೇಶಗೊಳ್ಳಲಿದೆ.

ಸಭೆಯು ಒಂಭತ್ತು ಘಂಟೆ ನಲವತ್ತು ನಿಮಿಷಕ್ಕೆ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗಿ ಪುನಃ ಸೋಮವಾರ ದಿನಾಂಕ ೨೨ನೇ ಮಾರ್ಚ್ ೧೯೮೨ ರಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಒಂದು ಘಂಟೆಗೆ ಸೇರಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿತು.